

- **Program**

Plan

Policy

Riktlinjer

Borås Stads

Program mot hemlöshet

Borås Stads styrdokument

Planerande

PROGRAM – vägval, verksamheter och metoder i riktning för att nå målen i Borås

PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

Normerande

POLICY – Borås Stads hållning

RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera

Fastställt av: Kommunfullmäktige

Datum: 2023-12-21

Dokumentet gäller för: Alla nämnder och styrelser

För revidering ansvarar: Individ- och familjeomsorgsnämnden

Dokumentet gäller till och med: 2028

Globala målen

Detta styrdokument bidrar till följande globala mål:

1 Inledning

Hemlöshet representerar en av de mest extrema formerna av utanförskap och fattigdom. Hemlösheten har fortsatt att öka under ett antal år. Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för boendelösningar för vissa grupper som äldre, personer med funktionsnedsättningar, missbruk och eller psykiatrisk problematik, våldsutsatta och personer som saknar försörjning.

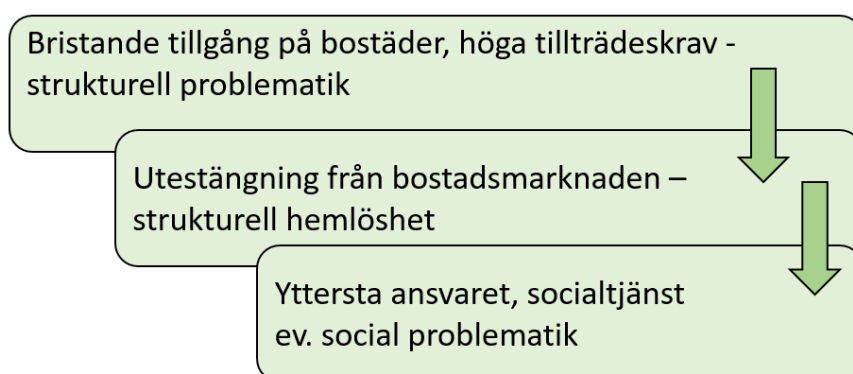
Den svenska bostadsmarknaden har dock under en längre tid varit svårtillgänglig också för andra grupper, så kallat strukturellt hemlösa. Befolkningsökning och lågt bostadsbyggande har medfört att det i dag råder bostadsbrist i många kommuner, inte minst vad gäller billiga hyreslägenheter. Konkurrensen om bostäderna har dessutom ökat generellt. Till det har antalet ekonomiskt svaga hushåll ökat. Det är hushåll utan social problematik men med begränsad ekonomi som står för den största delen av ökningen av hemlösheten.

Borås Stads ansvar i hemlöshetsfrågan befinner sig i skärningspunkten mellan bostadsförsörjning och socialtjänst. Borås Stad har ett ansvar att planera för en bostadsförsörjning för alla kommuninvånare samtidigt som socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Arbetet med att bekämpa hemlöshet är därmed både en bostadspolitisk och en socialpolitisk fråga, men berör även andra områden som integration, arbetsmarknad samt hälso- och sjukvård.

Rätten till bostad är stadgad såväl i FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna, Barnkonventionen som i svensk grundlag. I regeringsformen 1 kap. 2 § första stycket, anges följande: Det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet.

Orsakerna till hemlöshet är många och komplexa. Det behövs både individuella insatser och strukturella åtgärder inom den generella bostadsförsörjningen för att möta hemlösa personers bostadsbehov. För att kommunen på ett effektivt sätt ska kunna hjälpa och stötta medborgare som av olika anledningar söker boende eller stöd att lösa sitt bostadsbehov är det viktigt att Borås Stad organiserar ett samarbete mellan sina olika nämnder, kommunala och privata bostadsbolag privata fastighetsägarna och civilsamhället.

Individ- och familjeomsorgsnämnden har ett samordningsansvar för hemlöshetsfrågor och ska tillsammans med berörda nämnder och styrelser ta fram en handlingsplan med konkreta aktiviteter utifrån riktningen i detta program. Handlingsplanen ska syfta till att fortlöpande driva utvecklingsarbetet för att förebygga och motverka hemlöshet framåt.

Bilden illustrerar att bristande tillgång på bostäder, främst hyreslägenheter med lägre hyror, och höga tillträdeskrav skapar utestängning från bostadsmarknaden för olika grupper i samhället, så kallad strukturell hemlöshet.

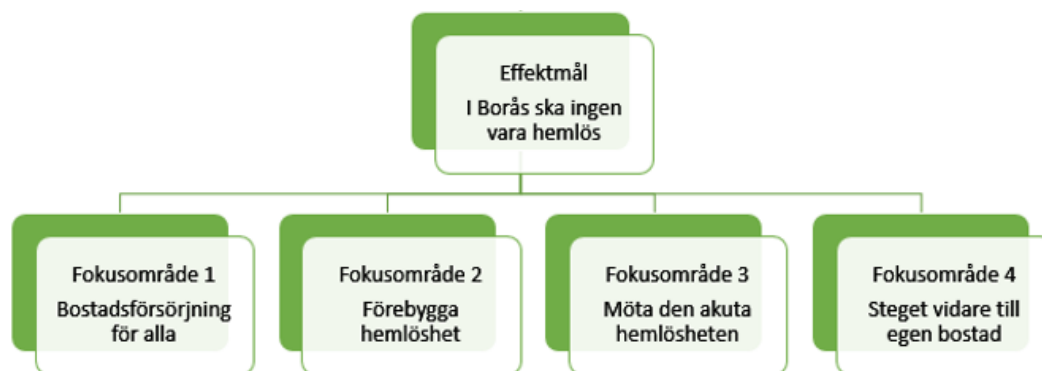
Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för personer med social problematik, men många av dem som stängs ute, marginaliseras, har inte en social problematik. Några av dem påverkas så mycket negativt av att inte ha en bostad att de utvecklar en social problematik. Den strukturella problematiken medför utestängning från bostadsmarknaden vilket kan leda till att den strukturella problematiken övergår i en social problematik. Det medför i sin tur större kostnader men framförallt ett större mänskligt lidande.

2 Mål och fokusområden

Kommunstyrelsen fastställde, 2021-11-22, inom ramen för målområdet Boende och närmiljö i arbetet med Socialt hållbart Borås följande mål:

I Borås ska ingen vara hemlös.

Programmet och fyra fokusområden som tagits fram syftar till att uppnå målet.

Fokusområde 1 – Bostadsförsörjning för alla

Fokusområdet syftar till att Borås Stad ska säkra tillgången till bostäder för alla medborgare. Då det råder underskott på bostäder i sin helhet och gällande särskilda målgrupper såsom äldre, personer med funktionsnedsättning och nyanlända behövs ett ökat bostadsbyggande för att bostadsförsörjning för alla ska bli en verklighet. En mer aktiv markpolitik möjliggör styrning av bostadsförsörjningen. Exempelvis ska markanvisning användas i större utsträckning för att påverka standard och storlek på de bostäder som byggs samt att försörjningsstöd/hyresgarantier ska godkännas på bostadsmarknaden. Medborgarna ska inkluderas på olika och alternativa sätt vid samhällsplanering och planering av bostadsbyggande för att ta del av deras åsikter och uppmärksamma deras behov.

Genom sänkta trösklar för att komma in på bostadsmarknaden skapas bättre förutsättningar för jämlika livsvillkor och god hälsa för alla medborgare i Borås. Grupper som marginaliseras såsom exempelvis personer med låg inkomst och en svag boendekonomi, unga vuxna utan bostadsreferenser, personer som lever i en våldsam relation eller i en förtryckt kontext samt

personer med tidigare skulder eller annan social problematik ska inkluderas i bostadsmarknaden. Tillträdeskrav till bostäder ska vara berättigade, lämpliga samt nödvändiga för att uppnå ett specifikt syfte. På så sätt möjliggörs för personer i strukturell hemlöshet att uppnå ett självständigt liv.

Den strukturella hemlösheten ska minska genom att säkerställa att det finns olika typer av bostäder utifrån läge, storlek och hyresnivåer samt sänkta trösklar för att komma in på bostadsmarknaden.

Fokusområde 2 – Förebygga hemlöshet

Det förebyggande arbetet mot hemlöshet omfattar personer som riskerar att hamna i hemlöshet och som behöver olika former av stöd och insatser som bidrar till att öka möjligheterna att få eller behålla ett boende. Det vräkningsförebyggande arbetet behöver ske gemensamt av berörda förvaltningar och i samverkan med hyresvärdar och Kronofogdemyndigheten. Inriktningen är att så många som möjligt ska behålla sitt hyreskontrakt.

Det vräkningsförebyggande arbetet behöver ha ett operativt mandat att agera för att personer ska få behålla sin lägenhet. Mandatet innebär att det inom det vräkningsförebyggande arbetets ram ges befogenhet att undanröja hinder för kvarboende. Det finns behov av att kommunen utvecklar fler verktyg såsom hyresgarantier, ökade möjligheter till förmedling i särskilda fall och riktlinjer för att bevilja hyresskulder i större utsträckning för att säkra så att fler kommuninvånare kan få bo kvar i sina bostäder.

Barnperspektivet regleras i Socialtjänstlagen och Barnkonventionen. Enligt dessa lagar ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla beslut och åtgärder som rör barn. Hemlöshet är en speciellt allvarlig situation för barn eftersom de inte har möjlighet att påverka sin situation. Därför är det viktigt att Borås Stad i sitt arbete med hemlösa familjer har ett barnperspektiv.

Vid varje beslut som berör en hemlöshetsituation eller eventuell vräkning ska konsekvensbedömningar göras utifrån barnens situation. Utgångspunkten är att barn alltid behöver ett stadigvarande hem och att de i så stor utsträckning som möjligt ska slippa tillfälliga boendelösningar.

Genom ett aktivt och gemensamt förebyggande arbete ska inte något barn vräkas från sin bostad och antalet personer som blir avhysta från sin bostad ska minska.

Fokusområde 3 – Möta den akuta hemlösheten

Borås Stad kan erbjuda plats på akutboende under nattetid vid tillfällig hemlöshet och på dagtid finns möjlighet att vistas på någon av stadens öppna verksamheter. I samband med att en akut hemlöshet uppstår arbetas med att motivera personen, utreda behov skyndsamt och finna mer långsiktiga boendelalternativ. Det kan leda till att personen får ett socialt kontrakt eller andra lösningar beroende på problematik och behov.

Borås Stad ska bedriva uppsökande socialt arbete riktat till personer i akut hemlöshet. Genom stöd och motivering ska personer som befinner sig i akut hemlöshet få ett gott stöd och hjälp att ta sig ur den akuta hemlösheten. Barnperspektivet ska beaktas i allt arbete kring akut hemlöshet.

Fokusområde 4 – Steget vidare till egen bostad

Att ha ett eget boende och återgå till ett självständigt liv utgör en vinst utifrån såväl ett mänskligt som ett samhällsekonomiskt perspektiv. Utifrån ett barnperspektiv behöver barnets bästa beaktas i arbetet att stödja personer till ett eget långsiktigt boende.

En målgrupp som behöver beaktas är personer som är intagna eller inskrivna på exempelvis kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem, och som inte har ordnad bostad inför utskrivning. Stöd och planering gällande boende behövs för att underlätta för personen att återgå till en mer ordnad tillvaro.

Personer som har behov av bistånd för boende ska få individuellt utformade insatser med målsättningen att minimera kortsiktiga och tillfälliga boendelösningar till förmån för ett självständigt boende. För detta krävs samverkan mellan stadens förvaltningar och bostadsbolagen, såväl kommunala som privata.

Genom stöd, motivering och en god samverkan ska personer som ska skrivas ut från institution ges ett gott förebyggande stöd och möjligheter till ett eget boende. Detta gäller även personer som har en social boendelösning, men som är redo för ett mer självständigt liv.

3 Uppföljning

Socialstyrelsen gör den nationella hemlöshetskartläggningen var sjätte år. Individ- och familjeomsorgsnämnden gör den lokala hemlöshetskartläggningen var sjätte år. Närmast planerade kartläggningar är följande:

År 2023 Den nationella hemlöshetskartläggningen utförs av Socialstyrelsen.

År 2026 Den lokala hemlöshetskartläggningen utförs av Individ- och familjeomsorgsnämnden.

Dessa båda kartläggningar ska göras i relation till varandra på så sätt att en kartläggning görs var tredje år.

Individ och familjeomsorgsnämnden ansvarar för att driva det övergripande arbetet kring hemlöshetsfrågorna och att vara länk mellan programmet och Socialt hållbart Borås. I ansvaret ingår även att följa upp programmet och att efterfråga berörda nämnder och styrelser avseende resultatet av aktiviteter i kommande handlingsplan för att kunna göra en övergripande analys. Vidare ansvarar Individ och familjeomsorgsnämnden för att sammanställa och analysera resultatet av hemlöshetskartläggningen samt att presentera det i en rapport till Individ och familjeomsorgsnämnden var tredje år.

Uppföljningen ligger till grund för förslag, utveckling och åtgärder vid revidering av program mot hemlöshet som ska göras var fjärde år. Individ och familjeomsorgsnämnden ansvarar för revidering av program mot hemlöshet i samverkan berörda nämnder och bolag.

BORÅS
STAD

Postadress 501 80 Borås **Besöksadress** Stadshuset, Kungsgatan 55
Telefon 033-35 70 00 **e-post** boras.stad@boras.se **Webbplats** boras.se